VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

Muistojen Monrepos jäi elämään

”Muistan puiston kaunehimman,
ihanimman Monrepos’n.”
Usein haaveissani kuljen
satumaani lehmustohon.”

Muistatko Monrepos’n on **Erik Lindströmin** sävellys, josta muodostui **Annikki Tähden** (1929–) läpimurtokappale vuonna 1955. Nostalgisen sanoituksen kaipuusta menetetyn Viipurin Monrepos-puistoon teki puolestaan **Aili Runne**.

Kerrotaan, että Lindström tarjosi alun perin laulua levytettäväksi **Toivo Kärjelle**, mutta sävellys ei kelvannut iskelmän suurmiehelle.

Sen sijaan Scandia-levy-yhtiö julkaisi laulun, joka sai Annikki Tähden tulkitsemana ensimmäisen suomalaisen kultalevyn. Sitä myytiin peräti 38 000 kappaletta.

Vielä vuonna 2005 levytys oli kaikkien aikojen neljänneksi eniten myyty single-levy Suomessa. Annikki Tähti muistetaan myös **Aki Kaurismäen** elokuvasta Mies vailla menneisyyttä, jossa hän esitti kappaleen Pieni sydän.

Melkein kuin sadusta

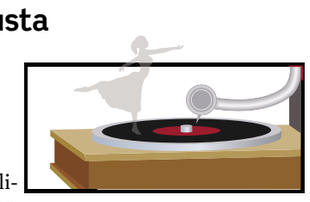

”Aatoksein aina saa.
Kaipuun unteni maa.
Puisto rakkauden,
sitä unhoita en.
Se säilyy aikojen taa.”

Laulun menestystä on selitetty erityisesti kansakunnan Karjala-kaiholla. Sanoitus on tunnelmaltaan unenomainen ja melkein kuin sadusta.

Yllättävää kyllä, itse sävellys muistuttaa joidenkin musiikintutkijoiden mukaan enemmän amerikkalaista swingiä kuin suomalaista tai slaavilaista äänimaisemaa.

Totuus oli karumpi

Monrepos’n puistoalue oli ennen sotia suomalaisten suosituimpia retkeilykohteita, ja se ikuistettiin myös lukuisiin postikortteihin ja kirjoihin.

Puiston nimi tulee ranskan kielen sanoista ”mon repos” eli käännettynä ”minun rauhani”.

Toisen maailmansodan jäljiltä iso osa Viipurin rakennuksista tuhoutui, mutta Monrepos säilyi vahingoittumattomana.

Sodan jälkeen tosin vain harvat suomalaiset pääsivät käymään Viipurissa, joten kaupungista tuli lähinnä muistojen kohde. Aiemmin niin kuvauksellinen puisto ehti rappeutua pahasti.

Takaisin alkuperäiseen asuun

Neuvostoliiton presidentin **M. I. Kalininin** mukaan uudelleen nimettyyn puistoon rakennettiin maailmanpyörä, karuselli ja tanssilava. 1980-luvun lopulla Monrepos’n perinteikäs nimi kuitenkin palautettiin ja huvipuisto purettiin.

Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Monrepos’ta on korjattu alkuperäiseen asuunsa suomalais-venäläisenä yhteistyönä. Puiston ja kartanon entisöinti on edelleen kesken.

RIKU-MATTI AKKANEN

Muistatko Monrepos’n YLE:n Elävässä arkistossa:
yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/annikki_tahti_muistatko_monreposn_39436.html#media=39439

MARTTI KAINULAINEN/LEHTIKUVA

Monrepos’n puisto Viipurissa oli suosittu matkailukohde jo tsaarin aikana. Siellä viihtyivät erityisesti runoilijat ja taiteilijat.

PAIKANNIMI KERTOO

Venäjänluoto löytyy Suomen puolelta

Saimaan alueelta, syvältä Suomen maaperältä, löytyy Venäjänkivi, Venäjänluoto ja Venäjänsaari. Toisaalta on myös Suomenniemen ja Suomensalon kaltaisia paikkoja. Paikkojen arvellaan jakaneen karjalaisten ja hämäläisten muinaisia nautinta-alueita 1200–1300-luvulla.

Pähkinäsaaren rauhassa 1323 piirrettiin ensimmäinen raja Ruotsin ja Novgorodin välille. Raja kulki Suomenlahdelta Etelä-Savon ja Keski-Suomen kautta Pohjanlahdelle.

Vain eteläpäässä raja oli merkitty maastoon erilaisina rajamerkkeinä. Keski-Suomen ja Pohjanmaan asumattomilla alueilla rajaa ei käytännössä ollut olemassa.

Myös Ruotsin valtakunnan sisällä tarvittiin rajoja. Sellaisena toimi esimerkiksi Keravanjärvi, joka jakoi etelärannikon ruotsalaisväestön ja pohjoisesta tulevan harvalukuisen hämäläisväestön alueet.

Keravan nimen arvellaan palautuvan sanaan käräjä, jolla tarkoitettiin kansankokousta tai neuvonpitoa.

Käräjä eli keräjä muuttuu Keravaksi samaan tapaan kuin pihlaja muuttuu hämäläismurteissa paikoin pihlavaksi. Kenties nimi on annettu alueelle, jonka käytöstä on täytynyt neuvotella.

Käräjämäkiä ja muita käräjäpaikkoja on karttalehdillä lukuisia. Riita-alkuiset paikannimet puolestaan lasketaan sadoissa.

Kittilän, Sodankylän ja Rovaniemen rajoilla sijaitsee Liittovaara, vanha rajapaikka. Liitto merkitsee Pohjois-Suomen murteissa kohtaamista ja tapaamissopimusta.

TOPI LINJAMA

RAMI MARJAMÄKI

”Yhteiset kävelylenkit ovat olleet suhteemme pelastus. Koiraharrastuksen myötä tästä tuli meille tapa jo seurusteluaikoina”, kertovat Jukka ja Suvi Niittyoja.

Kiire uhkasi jo ottaa vallan

Kun rinnalla on rakastava puoliso, ruuhkavuosistakin selviää. Niittyojan perheessä on aina puhuttu paljon.

YLÖJÄRVI (MT)

Ruuhkavuosista voi selvitä, vakuuttavat viljakkalalaiset **Suvi**, 45, ja **Jukka Niittyoja**, 46.

”Ruuhkavuodet ovat yhtä aikaa uuvuttava ja upea kokemus”, tiivistää Suvi ja katsoo puolisoaan.

”Kun rinnalla on rakastava puoliso, jonka tietää olevan se oikea ihminen, kaikesta voi selvitä.”

Niittyojan perheessä on kolme vuoden välein syntynyttä lasta. Jossain vaiheessa kiire uhkasi ottaa vallan.

”Karjatalous ja pienet lapset ovat melkoinen yhdistelmä.”

Nyt lapsista **Sonja**, 20, ja **Inka**, 19, ovat muuttaneet jo Tampereelle. Ensi kuussa 18 vuotta täyttävä **Antti** asuu vielä kotona.

”Nyt ruuhkan elämä on jo selkeästi hallitumpaa ja säännöllistä.”

Lapsia ja maatilaa kasvattamaan

Oululainen Suvi ja Viljakkalasta metsäalaa Ouluun opiskelemaan tullut Jukka tapasivat palveluskoiraharrastuksen parissa Oulun kupeessa sijaitsevalla Kellon koirakentällä. Elettiin vuotta 1990.

”Se tuntui oikealta heti. Tapasimme keväällä, menimme syksyllä kihloihin ja seuraavana kesänä naimisiin. Siitä on jo 21 vuotta.”

Heti häiden jälkeen pariskunta muutti Viljakkalaan. Ajatus oli, että Tampereen seudulta molemmille löytyy helpommin töitä.

”Vuosi 1992 oli yhtä rytinää. Sonja syntyi ja vain muutamaa viikkoa sen jälkeen alkoivat iltalukion ylioppilaskirjoitukset. Minä kävin kirjoituksissa ja Jukka odotti oven ulkopuolella Sonjan kanssa, että tulen kokeen jälkeen imettämään”, muistelee Suvi.

”Samaan aikaan aloimme myös rakentaa taloa. Olimme ostaneet sukulaisilta kymmenen vuotta kylmillään olleen maatilan ja ryhtyneet maanviljelijöiksi”, lisää Jukka.

Possujen lisäksi tilalle otettiin kanoja ja vuohia. Vuoden päästä syntyi Inka.

”Ajoin sen kesän LSO:n makkara-autoa. Sen muistan, että olin aika väsynyt”, naurahtaa Jukka.

Ajatukset maatilan toiminnasta alkoivat tarkentua. Tuotanto keskitettiin sikojen jalostukseen. Vuohet ja kanat löysivät uudet kodit.

”Niistä oli enemmän työtä kuin hyötyä. Sekin piti oppia”, Suvi naurahtaa.

Vuonna 1994 syntyi Antti. Seuraavana vuonna alettiin rakentaa sikalaa. Kun naapurustossa moni tila lopetti toimintansa, vuokrapeltoja alkoi kertyä.

”Elimme amerikkalaista unelmaa. Olimme itse ostaneet ja rakentaneet kaiken. Meille ei annettu ämpäriä eikä juuriharjaakaan valmiiksi.”

Niittyojat pyörittivät jalostussikalaa kymmenisen vuotta.

”Elämä oli todella kiireistä. Selässä alkoi tuntua vuonna 2001 kyntöjen aikaan”, muistelee Jukka.

Lapsen sairaus pysäytti

Sitten elämässä tuli pysähdys. Perheen esikoinen Sonja sairastui vakavasti.

9-vuotias tyttö joutui Tampereen yliopistolliseen keskussairaalaan. Lapsen kunto heikkeni nopeasti. Vanhempia hälytettiin useampaan kertaan kuulemaan vakavia uutisia.

Ruuanlaitto on Niittyojan perheen yhteinen harrastus. ”Keittiöremontin myötä saimme nykyaikaiset ja mukavat tilat laittaa yhdessä ruokaa”, esittelevät Suvi, Jukka ja Antti.

”Sonja oli 14 päivää sairaalassa, josta 9 päivää teholla. Se aika oli todella dramaattista”, muistelevat vanhemmat.

Tilanne alkoi ratketa, kun selvisi, että Sonjaan oli iskenyt myyräkuume.

”Muuten se ei olisi ollut vakavaa, mutta tyttö on perinyt isältään hyytymistekijäpuutoksen, jonka vuoksi verenvuodot eivät meinanneet lakata. Verta tuntui vuotavan ihan joka paikasta”, Suvi kertoo.

Kun Sonja sitten pääsi kotiin, Jukan selkä meni siihen kuntoon, että mies vietiin ambulanssilla sairaalaan. Välilevynpullistuma leikattiin parin päivän päästä.

”Se kaikki oli meidän perheellemme herätys. Eräänlainen käännekohta”, Jukka tunnustaa.

”Työn merkitys väheni. Ymmärsimme, että elämä ei ole omissa käsissämme. Pitää ajatella muutakin kuin työntekoa ja laajentamista”, Suvi kuvailee.

”Yksi ihminen jättää vain yhdet jäljet, vaikka kuinka painaisi menemään. Jossain vaiheessa pitää myös nauttia töiden hedelmistä”, Jukka lisää.

Selviytyminen on raskainta

Kaikista rankimmaksi jaksoksi Niittyojat kuvaavat sitä aikaa, kun valkeni, että kaikki onkin taas hyvin. Sonja oli elossa ja Jukan työkyky palautui.

”Ihminen jaksaa, kun on pakko. Mutta sen jälkeen iski henkinen romahdus”, Jukka kertoo.

Pelastukseksi koituivat pitkät yhteiset kävelyt.

”Minun on niin vaikea puhua kaikesta siitä, mikä sydäntäni painaa. Ja silloin lastia oli valtavasti. Jotenkin kävellessä on helpompi saada kakaistua niitä asioita ulos. Kun ei istuta vastakkain, vaan kävellään rinnakkain”, Suvi kuvaa.

Keskustelujen tuloksena tulevaisuudensuunnitelmat muuttuivat. Sikalan laajennuspiirrokset laitettiin laatikkoon. Muutaman vuoden päästä Suvi lähti opiskelemaan Tampereen yliopistoon kauppatieteitä.

”Oli selvää, että minun selkäni ei kestä entistä tahtia. Siirryimme vuonna 2004 suorakylvöön ja aloitin samalla urakoinnin”, Jukka sanoo.

Suvi valmistui ekonomiksi keväällä 2009. Jo ennen valmistumistaan hän sai viran Tampereelta. Samoihin aikoihin kotitilalta lähti viimeinen sika.

”Alkoi näkyä, että sikataloudella ei mene kovin hyvin Suomessa. Teimme päätöksen lopettaa sikatalous tilallamme hallitusti. Laskimme tarkkaan rehujen riittävyyden, kun siemensimmme keväällä viimeisen emakon. Lokakuussa teurastettiin sikalan viimeinen sika meille joulukinkuksi.”

Kun eläimiä tilalla ei enää ole, Jukka keskittyy urakointiin ja oman tilitoimiston toimintaan.

”Maatalouden pitää tarjota yrittäjälle kohtuullinen tulo. Maatilan tärkein työkone on taskulaskin. Se kertoo kannattaako jotain tehdä vai ei. Maatalouden ei kuulu olla hyväntekeväisyyttä.”

ELÄMÄN RUUHKAVUODET

Sarja päättyy.

Uteliaana uuteen vaiheeseen

Niittyojan perheessä odotellaan jo uteliaina elämän seuraavaa vaihetta. Kun pahnanpohjimmainen lähtee ensi heinäkuussa armeijaan, Jukka ja Suvi jäävät taloon kahdestaan.

”Meillä on jo nyt tullut hetkiä, että olemme viikonloppuna kahdestaan kotona. Olemme miettineet jo millainen suhde meillä on aikuisten lasten vanhempina. On hienoa huomata, että rinnalla on yhä se ihminen, jota niin vahvasti edelleen rakastaa”, Jukka kertoo.

Suurta kriisiä lasten lähdöstä ei perheessä ole koettu eikä eroitkuja itketty. Joitain haikeita hetkiä on ehkä ollut.

”Siihen liittyy ylväyttä, kun lapsi haluaa selvitä omillaan. Meillä tytöillä on ollut kova hinku käydä itse töissä, tienata itse rahaa, maksaa itse oma vuokra ja pärjätä itse elämässä. Ei sitä voi olla kuin tukemassa”, pohtii Suvi.

Tyhjän pesän kriisiä estää myös se, että lapset eivät ole hävinneet kauaksi.

”Tuntuu hyvältä tietää, että on kasvattanut kolme lasta, jotka selviytyvät maailmassa. On myös hyvä ymmärtää, että lapset ovat meillä lainassa. Elämä jatkuu nyt uuteen vaiheeseen”, Jukka iloitsee.

STINA HAASO

Väsyneenä syntyy läheisyydestäkin riitaa

Miten ruuhkavuosista selviää, Suvi ja Jukka Niittyoja?

”Pitäisi osata sanoa jotain ylevää, mutta oikeasti se on sitä arjesta selviämistä. Puhumalla selviää parisuhteessa mistä vaan.”

”Jos likasangon antaa täyttyä, se murtuu jossain vaiheessa. Kun asiat puhutaan hyvissä ajoin, likasanko ei koskaan täyty.”

Mistä ruuhkavuosina riidellään?

”Väsyneenä sitä riitelee vaikka mistä. Pienikin asia alkaa väsyneenä ärsyttämään”, pohtii Suvi.

”Läheisyydestä”, tunnustaa Jukka: ”Tai oikeastaan sen puutteesta. Parisuhteessa on hetkiä, kun toinen ei jaksa tai halua. Kun on kiire, väsymys ja tuntuu, että toinen ei huomioi riittävästi, syntyy helposti pahaa mieltä, joka purkautuu riitana.”

Millaisia riitelijöitä olette?

”Minä olen mököttäjä”, Suvi paljastaa.

”Ja minä jyrä”, Jukka tietää.

Onko tärkeää toteuttaa unelmia?

”Jos Jukka olisi sanonut minulle, että en saa opiskella, olisin varmaan katkeroitunut ja kantanut sitä mukanani. Molempien unelmia täytyy toteuttaa”, Suvi arvioi.

”Minä ainakin elän unelmaani joka päivä: olen unelma-ammatissani ja mulla on unelmieni nainen rinnallani. Joskus pitää varoa mistä unelmoi – kun unelmat tuppaavat toteutumaan!” hymyilee Jukka.

STINA HAASO

”Työ ei saa määritellä koko elämää”, tietää Jukka.